

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Violstukken
Aleksandr Tansman

Ondanks zijn naam heeft de Poolse-Franse componist Aleksander Tansman (1897-1986) niets van doen met dansen. Hij was een perfect kosmopoliet. Hij werd geboren in Lodz, maar kwam al vroeg in Parijs terecht. Daar vond hij een cultuurklimaat dat hij ook na zijn vlucht naar de Verenigde Staten in 1939 altijd in zijn hart bewaarde. Hij voelde zich thuis bij de schilders van Montmartre en was bevriend met Darius Milhaud, Arthur Honegger en Heitor Villa-Lobos. Van zijn omzwervingen pikte Tansman vele invloeden op: folklore uit Polen en de muziek uit de joodse nederzettingen. Ook was hij gevoelig voor de jazzklanken die hij hoorde bij een Louis Armstrong of Django Reinhardt. Omdat zijn muziek vandaag een echte opleving kent, onder meer dankzij het Poolse chauvinisme, beluisterden we graag deze nieuwe opname met knap neoklassiek orkestwerk van deze componist.

CD JAZZ

West Side
Manhattan Brass

De vijfmansformatie Manhattan Brass is een bijzonder sterke groep kopers uit New York. Ze zijn vooral beroemd om hun knappe prestaties in de meest uiteenlopende genres. Ze spelen al zo'n twintig jaar samen en hebben zowel klassieke muziek als jazz op het repertoire. En als ze er zin in hebben, gaan ze overigens nog eens voluit met joodse klezmermuziek uit de bol. Wat overigens nog maar eens bewijst dat muziek zich aan geen grenzen laat stoppen. Op hun jongste cd bundelen ze het beste uit Leonard Bernsteins *West Side Story* in samenhang met nieuwer werk van Paquito D'Rivera, Daniel Schnyder en Wynton Marsalis. De melodieën uit *West Side Story* zijn uiteraard zeer bekend, al ver-

meer bepaald gaat het om twee werken voor viool en orkest uit de jaren 1930 en een suite uit 1937. Het zijn mooie composities, waaraan een flinke scheut volksmuziek in ritme en melodie werd toegevoegd. Iemand noemde Tansman trouwens de 'Poolse' Stravinski. Leuk om mee te geven is dat Tansman ook in ons land geen onbekende was en zeker niet in Laken. Want Tansman genoot het privilege om samen met koningin Elisabeth te musiceren en het was aan haar dat hij in het expojaar 1958 zijn *Suite baroque pour orchestre de chambre* aanbood, een uitbreiding van het gelijknamige divertissement voor de beroemde naar de koningin genoemde wedstrijd. Heel mooi vonden we zijn enige vioolconcert met zijn vier contrastrijke bewegingen. Het *moderato* van het begin kantelt al gauw naar een bravourestukje (*allegro deciso*). Dan volgt een lyrisch traag deel met in het midden een hele leuke vioolcadens, waarna desfeer omslaat en solist en orkest het gevecht aangaan. Het *adagio* geeft dan weer de solist de kans om uit te pakken met een prachtige cantilene. Dan volgt een bijzonder geanimeerde *coda* waarbij de viool 'op zijn zigeuners' de pannen van het dak speelt. Een ervaring. (JC)

Aleksander Tansman, *Cinq Pièces. Violin Concerto. Suite Baroque*, door Bariosz Cajler (viool) en The Symphony Orchestra of Podlasic Opera and Philharmonie in Bialystok onder leiding van Marcin Nalcez-Niesiolowski, DUX (distributie codex), DUX 0639a, 20,45 euro.

rast het ensemble ons met een formidabele en heel inventieve *Maria*. Van Marsalis vertolken ze een spiritual en een blues waarin de evocatieve kracht van deze grote trompettist en componist perfect tot uiting komt. Van Daniel Schnyder en Paquito D'Rivera hadden we nog nooit gehoord. Schnyders *Euphoria* is een suite voor koperkwintet en sopraansaxofoon en werd voor dit ensemble in 2006 gecomponeerd. Het is een schitterend Bijbels werk over de twee vrouwen van aartsvader Abraham: de wettige maar onvruchtbare echtgenote Sara en de vruchtbaarder bijzit Hagar. Dat het werk zevendelig opgebouwd is, mag geen wonder heten. De euforie uit de titel slaat op het wonderde feit dat Sara uiteindelijk op 'rijpe leeftijd' toch de vreugde van het ouderschap kent. D'Rivera componeerde ten slotte zijn vier composities voor koperkwintet in 1998. Het laat vier contrasterende bewegingen in allerhande verschillende maten en ritmes vrolijk tegen elkaar op botsen. Wie meent dat trompetmuziek alleen goed is voor fanfare of harmonie, moet dringend zijn mening bijstellen. (JC)

Manhattan Brass, *New York Now. Music by Bernstein, Schnyder, d'Rivera and Wynton Marsalis*, ENJA RECORDS (distributie Codaex), ENJ 8548 2, 20 euro.

BOEK CITATEN

Troost en moed
Majke Jongen

Hoe reageer je op het verdriet van een medemens? De teleurstelling of moedeloosheid van een vriendin? Troosten of bemoedigen is niet makkelijk, want we zijn bang om iets verkeerd te zeggen of te schrijven of worden zelfs helemaal sprakeloos wanneer we onze eigen gevoelens proberen uit te drukken. Met het citatenboek *Veel zeggen met weinig woorden* wil Majke Jongen inspi-

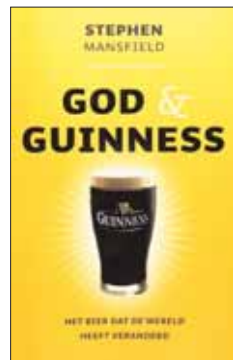
ratie bieden voor als je geen woorden vindt. Eerder al bracht ze *Ik schenk je woorden* en *Mijn beste wensen* uit, twee bundels met wijsheden.

Jongen verzamelde oude spreuken, gedichten, fragmenten uit liedjes en gevatte uitspraken uit interviews. Ze heeft ze in zeven verschillende categorieën onderverdeeld, zodat het makkelijker is om een citaat te vinden dat past bij de situatie en bij je eigen gevoel. De eerste vier hoofdstukken bundelen positieve gedachten. Over hoop op een positieve afloop, over optimisme ondanks alles, over opstaan en actie ondernemen en over steun vinden bij anderen. „Geluk heeft weer vertraging”, begint vervolgens een hoofdstuk over de echt donkere dagen. Het zesde hoofdstuk bevat woorden om het proces van aanvaarding een plaats te kunnen geven, het zevende ten slotte heeft de stilte en de sprakeloosheid als thema. Een gedicht van dichter Herman De Coninck is daarbij tekenend: „dit is al wat ik nog kan doen/dit

niet-meer-weten-wat-zeggen/en het zeggen”. Of hoe een wenskaart ook zwijgzame steun kan bevatten. (JVH)

Majke Jongen, *Veel zeggen met weinig woorden. Inspiratie voor troost & bemoediging*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 80 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 5826 733 7.

BOEK RELIGIE

God & Guinness
Stephen Mansfield

Guinness is de merknaam van het zwarte Ierse bier dat zowat overal ter wereld te koop is. Dagelijks worden wereldwijd meer dan tien miljoen pints achterover geslagen. Minder bekend is dat achter het zakelijke succes van het merk een inspirerende kracht schuilgaat, die zich richt op sociaal welzijn van de werknemers van het bedrijf. Stephen Mansfield, Amerikaans religieus auteur, verbindt meerdere elementen van de filosofie van de familie Guinness aan elkaar: bier, gezin en zorg voor de behoeftige medemens. Hij gaat dieper in op het verhaal van de familie en weet ook te vertellen dat een tak van de Guinness als

missionarissen de wereld rondtrok. Vier lijnen geeft hij ons mee. Herken de wegen van God in leven en werk. Denk in termen van toekomstige generaties. Wat je ook doet, doe ten minste één ding heel goed. En ten slotte: laat mensen geld aan jou verdienen. Over het recept van het bier zelf en waarom zoveel mensen het zwarte vocht zo lekker vinden, komen we veel minder te weten. (EDS)

Stephen Mansfield, *God & Guinness. Het bier dat de wereld heeft veranderd*, Kok, Kampen, 2010, 217 blz., 18,50 euro, ISBN 978 90 4351 807 9.

BOEK ETHIEK

Voorbij zwart-wit
Linus Vanlaere
& Chris Gastmans

Ouderenzorg duikt in haast iedere familie op, maar makkelijk is het zeker niet. In dit boek wordt die zorg ethisch en zeer concreet belicht. Aan de hand van herkenbare situaties zetten de auteurs in het eerste deel aan tot reflectie op de zorg. Hoe komt de waardigheid van een oudere onder druk te staan, als hij of zij eens 's nachts in bed plaste? Hoe beleeft een oudere een wasritueel, als hij of zij het niet meer zelf kan? Naast het wassen en incontinentie komen ook intimiteit, seksualiteit en vragen over de naderende dood aan bod. Bij dit laatste wor-

den ervaringen van artsen en verpleegkundigen gevoegd, zeker bij het nemen van ingrijpende beslissingen. Het gaat bij ouderenzorg ook niet enkel over de waardigheid van de oudere. Ook de verzorger, professional of mantelzorger worstelt heel zeker af en toe met de eigen waardigheid en met ethische vragen. Maar om deze bespreekbaar te maken, moet er in de werkomgeving een open klimaat van waarden heersen. In een tweede deel wordt duidelijk gesteld dat de tijd van zwart-wit voorbij is. Zorg is niet iets dat gewoon moet worden gegeven. En vervolgens moet worden ontvangen. Er is een wisselwerking waar elk aanvoelen door zorgbehoevende en verzorgen telt. Daarom berust een goede zorgethiek op dialoog tussen alle betrokkenen. Het 'Leuvense personalisme', met zijn aandacht voor de persoon en zijn relaties als basis van alle ethische handelen, verschijnt hier als een groter kader. Zoals Roger Burggrave, aangehaald in het boek, eens neerschreef: „De ethische betrokkenheid op de ander vindt haar eerste, existentieel vertrekpunt in mijn lichaam, dat door zijn kwetsbaarheid gevoelig is voor wat die andere mens te beurt valt, of wordt aangedaan.” Betrokkenheid is in

zorgethiek het fundament voor goede zorg. Dit is enkel mogelijk als er tijd en ruimte is voor reflectie en overleg met alle betrokkenen. Dit boek geeft enkele aanzetten om dit waar te maken. (TH)

Linus Vanlaere en Chris Gastmans, *Zorg aan zet. Ethisch omgaan met ouderen*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 180 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 5826 743 6